

Sok lappal jelentkezett a Honvédelmi Minisztérium, és nagy számban jelentettek meg lapokat a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és helyi szervezetei, a keresztényszocialisták kisebb, specifikus, illetve területi szövetségei, de a különböző felekezetek, egyházkerületek, egyházközségek, szövetségek; az egyesületek is a helyi szervezeteiken keresztül jelentős lapkiadó tevékenységet folytattak.

A magyar kultúra- és filmtörténet egyik – ma ugyan kevésbé – ismert alakja adta közre a maga személyében a korszakban a legtöbb lapot. Radó Istvánt a magyar filmújságírás egyik úttörőjeként is emlegetik. Szerkesztett több, a filmes élettel és a mozival kapcsolatos lapot, dolgozott több újság kritikusaként. A korszakban 15 lapot jelentetett meg és ennél is többnek volt a szerkesztője.

Nem volt ilyen sikeres a másik, ugyancsak sok lapot szerkesztő személy, Mórocz János, aki főleg Újpesten szerkesztett rövid életű munkásújságokat. Érdekességként érdemes megemlíteni, hogy a II. Magyar Köztársaság első elnöke, Tildy Zoltán is előkelő helyet foglal el a maga tíz lapjával az általa szerkesztett újságok számát illetően.

Talán nem okoz meglepetést, hogy a legnagyobb lapnyomdák egyben a legnagyobb könyvnyomdák is voltak. A legtöbb lapot előállítók közt első helyen az Athenaeum állt, majd ezt követi a Centrum nyomda, ezek után a Globus és a Pallas nyomdák.

* * *

A fentebbi röviden említett példák, számok, történetek, címek és események csak kiragadott tételek és összefüggések, ennél jóval több érdekességre, meglátásra, összefüggésre, korszakértelmezésre nyílik lehetőség a korszak-bibliográfiák kézbevételeivel, olvasgatásával. Érdemes elgondolkoznunk, hogy a szokásos felhasználásán túl, mi minden művelődéstörténeti információt is közvetíthet számunkra egy-egy jó bibliográfia, illetve mely területeken érdemes még kézbe venni és használatukat ajánlani.

Perjámosi Sándor

Könyvtári események megörökítése digitális fényképezőgéppel

A könyvtárak a dokumentum- és információszolgáltatáson kívül számos kulturális, tudományos és társadalmi eseménynek is helyet adnak. Az intézményeknek több szempontból is érdekük, hogy ezek az események ne múljanak el nyomtalanul, ezért valamilyen formában dokumentálják. A dokumentációnak lehet nagyszerű és látványos kiegészítője a fénykép. Mivel a könyvtárak nem engedhetik meg maguknak, hogy minden eseményre hivatásos fotóst hívjanak, a sajtó képviselőitől pedig nem mindig lehet megszerezni az adott rendezvényen készült felvételeket, jó, ha van egy-két könyvtáros is, aki jártas a fényképezésben, és meg tudja

örökíteni egy-egy rendezvény legfontosabb pillanatait. Ebben a cikkben arra vállalkozom, hogy összefoglaljam mindazokat az elméleti és gyakorlati alapokat, amelyek eredményesebbé tehetik egy könyvtári rendezvényeket fényképező kollégán vagy kolléga munkáját.

Nem lepett meg, hogy az eseményfényképezést kimondottan könyvtári megközelítésben tárgyaló szakirodalommal egyáltalán nem találkoztam az elmúlt években. A riportfotózás olyan területe a fényképezésnek, amelynek alapvető fogásait megismerve bármilyen jellegű rendezvényen helyt tud állni a fotográfus. Azonban elengedhetetlen ismerni az adott eseményhez, helyszínhez köthető protokollbeli szabályokat, mert ezzel igen kellemetlen helyzeteket lehet elkerülni. Nem tanácsos például vakut használni olyan teremben, ahol tárlókban állítottak ki muzeális könyveket, hiszen ezzel egyrészt károsíthatjuk az értékes dokumentumokat, másrészt magunkra haragíthatjuk az állományrészért felelős könyvtárost. Ha pedig egy, a könyvtárban megrendezett felolvasóesten, hangversenyen fotózunk, hasznos lehet fényképezőgépünk minden hangjelzését kikapcsolni, mert ezek kikökkenthetik figyelméből az előadót vagy a hallgatóságot, és árthatnak a rendezvény sikerének.

A riportfotósnek már jóval a megörökítendő esemény előtt információkat kell szereznie, hogy a megfelelő eszközöket vigye magával a helyszínre. Az eseményfotózás a fényképezés azon területe, ahol a legkevésbé sem szabad hibázni, hiszen megismételhetetlen felvételeket veszíthetünk el, ha bárminemű probléma adódik. Éppen ezért mindig a megfelelő eszközökről kell gondoskodni, sőt fel kell készülni azok esetleges meghibásodására is.

Alapvetően kétféle fényképezőgép típust választhatunk: kompakt vagy tükörreflexes kamerát.

Amennyiben kevésbé vagyunk jártasak a fotózás rejtelmeiben, érdemes kompakt fényképezőgépet használnunk. A kompakt kamerák többnyire rendelkeznek vakuval, és képesek teljes automata üzemmódban dolgozni, ami lehetővé teszi, hogy a fotós több figyelmet szentelhessen a rendezvény megörökítésére, és ne rontsa munkája végeredményét a kamerával való bajlódás.

Ha tükörreflexes fényképezőgéppel fotózunk, és több objektív áll a rendelkezésünkre, a helyszín ismeretében kell kiválasztanunk, hogy melyiket használjuk. Ha sötétebb helyiségben készítünk felvételeket, célszerű nagyobb fényerejű objektívet vinnünk, ha világosabb teremben, akkor inkább a nagyobb zoomtartományt helyezük előtérbe. Tapasztalataim alapján eseményfotózáskor az a zoomobjektív a legpraktikusabb, amelyik rendelkezik minimum 28 milliméteres nagylátószög-gel, és legalább 80 milliméteres legnagyobb gyújtótávolsággal. A rendezvény alatt is lehetőségünk van az objektívek cseréjére, de csakis azokban a másodpercekben, amikor biztosak vagyunk benne, hogy semmi fontos momentum nem várható.

Mivel a könyvtár zárt hely, könyvtári eseményfotózáskor szinte mindig szükség van a vaku használatára. Használhatjuk fényképezőgépünk beépített villanóját is, ám javíthatunk a minőségen, ha nagyobb kulcsszámú, csatlakoztatható külső vakut használunk. Utóbbi mellett érvel az elfordítható villanófej bevetése is, mely lehetővé teszi számos fotós trükk alkalmazását.

A hivatásos fényképészek szeretnek biztosra menni, és többnyire tartanak maguknál tartalék fényképezőgépet, ha netán valami történne a kamerájukkal. Ezt egy könyvtáros valószínűleg nem tudja megtenni, de van két tartozék, amit mindenképpen célszerű magánál tartania: pótakkumulátor és tartalék memóriakártya.

Az akkumulátor még teljesen feltöltött állapotban is okozhat kellemetlen meglepetéseket, a memóriakártya pedig azon kívül, hogy a vártnál több felvétel készítése miatt betelik, szintén meghibásodhat. Bármelyik, az említett két tartozék hiányában a fotós tehetetlen.

Amennyiben teljesen új fényképezőgéppel fotózunk, nagyon fontos, hogy készítsünk előtte néhány próbafelvételt, nehogy a rendezvényen, éles helyzetben derüljön fény az esetleges problémákra.

A fotózásra való félkészülés nem csak az eszközök előkészítéséből áll. Bármilyen rendezvény esetén elengedhetetlen, hogy a fotós konzultáljon a rendezvény egyik szervezőjével, és jó, ha egy forgatókönyvet is lát. Tisztában kell lennie a várható fontos mozzanatokkal, nehogy akár csak egy fontosabbról is lemaradjon, de a tájékozódás segít megbecsülni a várható felvételek számát is, ami a memóriakártya kiválasztásánál, előkészítésénél lehet fontos.

A hivatalos fényképésznek általában helyet is tartanak fenn, de igazán jó sorozat több nézőpontból, változatos kompozíciókban készíthető, így olyan helyet kell választani, ahonnan minden irányba lehetőség van a mozgásra. A mozgás során kiemelten kell figyelni arra, hogy amennyiben mozgóképfelvétel is készül a rendezvényről, akkor mindig a fényképésznek kell tekintettel lennie a kamerásra, és nem fordítva. Ennek oka, hogy a kamerás folyamatos képet rögzít, így korlátozottabbak a mozgási lehetőségei.

A rendezvény kezdete előtt célszerű készíteni néhány próbafelvételt, és visszaneézni az LCD kijelzőn. Így ellenőrizhetjük, hogy a fényviszonyoknak megfelelően állítottuk-e be fényképezőgépünket.

A fotózás során is fontos folyamatosan ellenőrizni a minőséget, hiszen menet közben is változhatnak a fényviszonyok, de változatlan világítás mellett is eltérően reagálhat a fénymérő, ha különböző pontokról készítjük a felvételeket. Kompozíció tekintetében érdemes közelebbi és távolabbi felvételeket is készíteni, és bátran használni a zoomot. A közelebbi felvételekkel elsősorban az előadót, előadókat fotózzuk, de érdemes a közönség, hallgatóság soraiból is kiemelni egy-egy érdeklődő arcot. Ha embert fényképezünk, vannak bizonyos szabályok, amelyeket a torzulás elkerülése végett be kell tartanunk. Amennyiben közelről fotózunk, sose használjunk nagylátószögű zoomtartományt, 50 milliméter vagy annál nagyobb gyújtótávolság szükséges. Egész alakos felvételnél az alany derékmagasságában, hétnyolcados képnél (vádltól felfelé) mellmagasságában, mellkép esetén pedig fejmagasságában legyen kameránk lencséje. Természetesen a körülmények miatt nem mindig könnyű betartani ezt a szabályt, de amennyire lehet, érdemes, ellenkező esetben torzulás léphet fel.

A távolabbi felvételeknél a rendezvény és a helyszín összhangját kell megtalálnunk olyan kompozíciókkal, ahol a tér és a tömeg nagyobbak látszik. Ha a helyszín nagyságát szeretnénk fokozni, akkor célszerű alsó kameraállásból, nagylátószögű felvételt készítenünk, ezt nevezik békaperspektívának. Ha a tömeg méretét szeretnénk fokozni, akkor érdemes magasabb pontot keresni, amennyiben van, és onnan elkészíteni a felvételt. Riportfotózáskor érdemes úgy gondolkodnunk, mint egy filmrendezőnek, és úgy bemutatni a rendezvényt, hogy azok is betekintést nyerhessenek, akik személyesen nem voltak jelen. Ha fotós szemmel végignézzünk egy-egy filmet, rengeteg beállítási módot és képkivágási praktikát leshetünk el, amelyek hitelesebbé, teljesebbé teszik az általunk készített képriportokat.

A fotózás végeztével mielőbb gondoskodni kell a képek számítógépre történő másolásáról, és amíg a végleges sorozatot nem mentettük el, érdemes a memória-kártyán is megőrizni a képeket mint biztonsági másolatot.

A fotózás következő lépése a képek válogatása és javítása. Ha csak a térbehelezéseket szeretnénk kiigazítani, akkor elegendő lehet az általában minden számítógépen elérhető Microsoft Office Picture Manager használata, de ha komolyabb korrekciókat szeretnénk végezni, akkor tanácsos professzionális képszerkesztő programot használni.

Az utolsó lépésben a mentésről és az archiválásról kell gondoskodnunk. Érdemes legalább két fizikai eszközön tárolni a képeket, hogyha az egyikkel valami történik, akkor se szenvedjünk el visszafordíthatatlan adatvesztéséget.

Joggal szegezhetnék nekem a kérdést, mit keres egy fényképezésről szóló cikk egy könyvtáros szakfolyóiratban. A téma valóban nem kapcsolódik szorosan a könyvtár és az információtudomány világához, ugyanakkor a mai nehéz gazdasági helyzetben egy könyvtár, illetve egy könyvtáros rákényszerül arra, hogy minél sokoldalúbb legyen, és olyan feladatokat is elvégezzen, amik nem kimondottan tartoznak a munkakörébe. Tény, hogy számos könyv és internetes oldal foglalkozik a fényképezés műhelytitkaival, de bízom benne, hogy e saját tapasztalataimmal kiegészítetted néhány oldal azon felül, hogy jó összefoglaló, esetleg kedvet is csinál néhány könyvtárosnak a fényképezéshez következő könyvtári rendezvényük megörökítéséhez.

IRODALOM

- Caputo, Robert: National Geographic fotóiskola. Portré és riport. Budapest, Graphia, 2003.
- Daly, Tim: A digitális fényképezés enciklopédiája. Amit a képkészítésről és az utómunkákról tudni kell. Budapest, Cser Kiadó, 2005.
- George, Chris: The book of digital photography. Lewes, Ilex, 2006.
- Hidegkuti Gergely–Vinnay Péter: Digitális képkészítés kézikönyv. Budapest, [ViviCom Kiadói és Kommunikációs Kft.], 2003.
- Horváth Annamária: A digitális fotózás nagykönyve. Típek, trükkök, jó tanácsok a digitális fotózáshoz (1–2. kötet). Budapest, [Computer Panoráma], cop. 2004.
- Kelby, Scott: A digitális fotós könyv. Budapest, Perfact-Pro Kft., cop. 2007.
- Luck, Steve: The complete illustrated encyclopedia of digital photography. A step-by-step guide. London, Lorenz, 2008.
- Miotke, Jim: The BetterPhoto guide to digital photography. New York, Amphoto Books, 2005.
- Skeoch, John: Brilliant digital photography. Harlow, Prentice Hall, 2008.

Bedekovits Tamás